

GARRIDO, Carlos

Traducom comentada de textos didáticos e divulgadores. Um modelo orientativo para o tradutor em formaçom

Vigo: Universidade de Vigo, 2024, 214 p.

ISBN 978-84-8158-985-6

Joandomènec Ros

Institut d'Estudis Catalans

jros@iec.cat

© de l'autor

Carlos Garrido Rodríguez és doctor en biologia i llicenciat en traducció i interpretació; és professor titular de la Universidat de Vigo, en el departament de Traducció e Lingüística, i imparteix cursos de la seva especialitat (traducció científicotècnica des de l'alemany, l'anglès i l'espanyol al gallec i l'espanyol).

Garrido és autor de diversos manuals de la seva especialitat, extensos i saberuts, d'alguns dels quals he obtingut informació molt valuosa per a la meua activitat de traductor (*Dicionário Terminológico Quadri-língua de Zoologia dos Invertebrados. Alemán, Inglês, Espanhol, Galego-Português*, de 1977; *Aspectos Teóricos e Práticos da Tradução Científico-Técnica (Inglês > Galego)*, de 2001; *Tradução do Ensino e Divulgação da Ciência*, de 2016, i *Dicionário de Zoologia e Sistemática dos Invertebrados. Português, Espanhol, Inglês, Alemão*, de 2019).

També ha participat en diverses obres collectives (com *Manual de Galego Científico. Orientações Lingüísticas*, de 2000; *Ferramentas para a Tradução*, de 2004, i *Compêndio Atualizado das Normas Ortográficas e Morfológicas do Galego-Portu-*

guês da Galiza, de 2017), a més d'obres lingüístiques en les quals deplora, a partir d'argumentacions acadèmiques i històriques, la degradació de la llengua gallega (com *O escândalo do léxico galego: Análise da sua lastimosa degradação histórica e denúncia da sua dolosa falta de regeneração atual*, de 2022).

Ara la seva universitat li ha publicat *Traducom comentada de textos didáticos e divulgadores. Um modelo orientativo para o tradutor em formaçom*. És un manual dens, de dos centenars de pàgines (breu, si el comparem amb els altres manuals de l'autor, com els esmentats). I molt útil per a ús dels estudiants i dels docents de la seva facultat i d'altres universitats gallegues, i portugueses i brasileres, pel que es dirà més endavant, i m'atreveixo a afegir que pels de qualsevol facultat de traducció i interpretació de les universitats de l'àrea de les llengües romàniques.

El treball és consciencios i valuós, com correspon al públic universitari o acadèmic al qual va dirigit; la presentació de les solucions de traducció és exhaustiva i, segons el meu criteri, no deixa aspecte sense abordar. L'autor ja indica que els textos a tra-

duir en què basa el seu treball són didàctics (com el de la pesca, descriptiu general, a partir d'un original anglès) i divulgadors (com el del picot garser gros, divulgatiu d'una espècie concreta, a partir d'un original alemany), i encara que el públic pugui ser diferent en tots dos casos, el tractament en tots dos és aprofundit i meritori.

Tot i que el públic a qui va dirigit el manual és preferentment gallec, també s'adreça al lector de qualsevol llengua romanç (en el meu cas, com a traductor de manuals universitaris, obres de divulgació científica i assaig a l'espanyol i al català, m'han estat de gran utilitat algunes de les solucions proposades per Garrido en aquest i altres dels seus manuals).

Cal recordar que, tot i tractar-se de llengües diferents, els parlants de gallec i els de portuguès són mútuament intel·ligibles. I és que un mèrit no menor del llibre és la utilització d'un gallec de qualitat = gallec culte o sense intrusions d'altres llengües (no subordinat al castellà), no secessionista, formal, especialitzat. Així ho indica el mateix autor en el llibre esmentat anteriorment (*Compêndio Atualizado das Normas Ortográficas...*) i en una altra obra de la qual és coautor: *O Modelo Lexical Galego. Fundamentos da Codificação Lexical do Galego-Português da Galiza* (2012). Això és doblement d'agrair: d'una banda, per mantenir la flama del gallec genuí en una societat que, com més va més, parla un híbrid de gallec i castellà (amb predomini d'aquest darrer); de l'altra, en els àmbits des dels quals es proposen els textos a traduir (el pesquer i gastronòmic en el primer cas, i el de la divulgació de la ciència en el segon), és molt (massa) comuna l'existència de termes i girs propis d'altres llengües, bàsicament espanyol i anglès.

Les explicacions de per què s'ha optat per una determinada traducció, amb additaments aclaridors o sense, solen superar de

molt l'espai destinat a la traducció mateixa. L'aspecte positiu és que al lector (estudiant o no) se li facilita tota la informació necessària: no cal oblidar que es tracta d'un manual didàctic. Encara que en alguns casos les explicacions poden ser reiteratives, aporten una informació valuosa.

Un altre aspecte positiu és que es produeix una millora substancial de la traducció en incorporar noms científics (als vulgars de peixos i marisc de l'original en el primer cas, especialment). Però alhora això fa que el text pugui ser força extens, cosa que pot ser valorada negativament (com ara, si el text d'arribada té reservat un espai, en una enciclopèdia o un llibre, semblant al que va tenir el text de partida). En aquest sentit, serien possibles dos textos d'arribada: el complet, com fa l'autor, i el restringit (cal assenyalar que l'original del llibre procedeix d'una enciclopèdia), només amb els noms científics o de grup imprescindibles. En qualsevol cas, el llibre és un manual de traducció, i que sigui relativament complet en el sentit esmentat no suposa un demèrit.

L'autor indica des de bon principi la superioritat de la traducció humana sobre l'automàtica, que difícilment podrà substituir l'experiència del traductor o traductora humans. En aquest sentit, són ben explícites les versions actualitzades, més que les traduccions literals o gairebé, dels textos escollits. Seria difícil, per no dir que totalment impossible, que un traductor automàtic (i goso dir que ni tan sols amb l'ajuda de la IA), pogués posar al dia, adaptar, complementar (si cal) els textos originals per tal que els d'arribada siguin no només literalment correctes, sinó també que tinguin sentit i validesa en l'àmbit corresponent.

En resum, *Traduções comentadas de textos didáticos e divulgadores* és una anàlisi exhaustiva i multifacètica (tots els aspectes possibles són tractats i desenvolupats). El llibre és, així, un magnífic manual universitari, i, per tant, molt recomanable.